

"כי דור תהפוכות המה בנים לא אמון בהם"

ה'חתן סופר' מפרש זאת על דרך המוסר - דרכם של אנשים להימנע מלתת צדקה בטוענה שאין להם לתת, אבל ההיפך הוא האמת, - מפני שאינם נותנים - אין להם לתת, כי הצדקה היא המפתח לשפע, ואם זורק את המפתח - במה יפתח האוצר? וזהו הכוונה "כי דור תהפוכות המה" הם הופכים הסדר, ומונעים עצמם מן הצדקה, מפני שאין להם, אבל אם היו נותנים אזי היה השי"ת משפיע להם כפל כפלים, אבל המה "לא אמון בס" - אינו בהם אמונה להאמין שבזכות הצדקה יפתח להם ה' את אוצרו הטוב.

ה'חתן סופר'

א נקודלה

"יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי"

לכאורה מה הדמיון בין התורה לגשם? אלא התורה נמשלה לגשם - מטר. כשם שכשהגשם יורד לא רואים מיד את הפירות, כך בתורה את ההצלחה לא רואים מיד. וכמו שמטר שיורד - לא צומח עד שמעבדים את האדמה, כך קודם צריך לטרוח בתורה ולאחר מכן רואים הצלחה..

ובחרת בחיים

רעיון יפה

מספר הפסוקים בשלשת הפרשות: ניצבים, וילך והאזינו מחולק באופן הבא: בפרשת וילך ישנם 30 פסוקים בפרשת ניצבים ישנם 40 פסוקים ובפרשת האזינו, ישנם 52 פסוקים. במסכת ראש השנה נאמר: "צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה, בינוניים תלויים ועומדין מראש השנה ועד יום הכיפורים זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה". הצדיקים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, בראש השנה, אבל ב30 יום שבין ראש חודש אלול לראש השנה, הם כבר חזרו בתשובה. להם מספיק 30 יום, אז הם רמוזים בפרשת וילך, ששם יש 30 פסוקים. הבינוניים תלויים ועומדים עד יום כיפור. הם צריכים 40 יום, אז הם נחתמים רק ביום כיפור, לכן אצלם יש פרשת ניצבים - 40 פסוקים. ישנם כאלה שצריכים עד הושענא רבה. עד הרגע האחרון, הם עדין לא מתעוררים, לכן שבילים נאמרה פרשת האזינו, 52 פסוקים..

אמונת עיתך

האזינו

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך"

המגיד מקלם היה אומר, בדורות הקודמים, אפשר היה להגיד שיכל בנייך לימודי ה', אבל בעוונותינו הרבים, בדורנו, דור של עמי הארצות ובורים, אם ילד שואל את אביו דבר מה ביהדות, הוא שולח אותו אל אביו זקנו, "שאל אביך", כשאתה שואל לאבא "ויגדך", יגיד לך "זקניך ויאמרו לך", הסבא יגיד לך.

הסבא מקלם

"על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש

מדבר צין על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל"

מדוע התורה חוזרת פעמיים, על אותו הדבר - "על אשר מעלתם בי" ו"על אשר לא קדשתם אותי"? המשנה אומרת "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", - מה הבדל בין דין לחשבון? מסביר הגאון מווילנא, שדין נותנים על העבירות שעשינו, וחשבון, שבאותו זמן שעשית עבירה, היית יכול לעשות מצווה. אומר הקב"ה, "אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל", המעילה הזאת היא דבר אחד, ועכשיו נעשה את החשבון שבאותו הזמן "לא קידשתם אותי בתוך בני ישראל" - לא עשיתם מצוות.

משך חכמה

"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי"

לכאורה מה ענין שינוי הלשון בפסוק בין 'האזינו לבין 'ותשמע'? אלא בדרך רמז אפשר להגיד ש"להאזין" - הכוונה להקשיב מהצד (האזנתי לשיחתם וכדו'), ו"לשמוע" זה לשמוע מישהו מולך, וכתוב ש"תורה לא בשמים הוא" - לכן אומר משה רבינו - "האזינו השמים" בשמים אתם יכולים רק להאזין ללימוד התורה כאן, "ותשמע הארץ אמרי פי" - אבל לשמוע זה רק כאן בעולם הזה - לשמוע אל הצדיקים והתלמידי חכמים.

בדרך רמז

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

יום כיפור

"עישרתם עירבתם הדליקו את הנר בליל כל נדרי"

בבית מדרשו של הצדיק רבי שלום מבעלז זצ"ל, עלה הצדיק על הבימה והכריז: במסכת שבת פרק ב' נאמר: "שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה, עישרתם, עירבתם, הדליקו את הנר". ומאמר חז"ל יש לפרשו כך: "ערב שבת עם חשיכה"- הכוונה לערב יום הכיפורים בעת הערב שמש, זוהי השעה האחרונה בה יכול היהודי לשוב בתשובה לפני הקב"ה, ועליו לזכור שלשה דברים: "עישרתם" - כבר חלפו עשרת ימי תשובה. "עירבתם" - כבר העריב היום הקדוש והנורא. "הדליקו את הנר" - כבר דולקים הנרות לכבוד היום הגדול. עד מתי אנו דוחים את עשיית התשובה?! אם לא עכשיו, אימתי!... רק מילה אחת בעל פה ושתיים בכתב..

השר שלום מבעלזא

אזיס ווארט

"ני ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם"

לכאוי "עיצומו של יום מכפר" - למה צריך לעשות תשובה? אלא עונה אחד הצדיקים שכך צריך לקרוא את הפסוק - "כי ביום הזה יכפר"?? אתה חושב שהיום מכפר בלי שתעשה כלום - "עליכם לטהר אתכם" - אתם צריכים לעשות תשובה ולטהר את עצמכם.

ספרים

"ברוך שם כבוד מלכותו"

בליל יום כיפור אנו אומרים במעריב בקול "ברוך שם כבוד מלכותו" כי אנו דומים למלאכים - אז לכאורה במוצאי יום כיפור אחרי יום כזה קדוש בוודאי היינו גם אומרים להגיד "ברוך שם" בקול רם, ומדוע אומרים בלחש? אלא ערב יו"כ שאנו באים עם שברון לב לקראת יום כזה קדוש - אנו בדרגה גבוהה כמו מלאכים, אבל במוצאי יו"כ אנו כבר עסוקים בשבירת הצום וכדומי ולכן אנו אומרים בלחש זה.

ר' חיים לייב אויערבאך

"אם עונינו ענו בנו"

פעם קרא השר שלום לחייט בברוד ושאלו איך הוא מפרש את המילים האלו, ענה לו החייט שכך אמרתי להקב"ה: - "אם עונינו" - למרות שאנו מלאי עבירות, אל תשכח ש"אנו בנו" - אנחנו הבנים שלך.

מהר"ש מבעלזא

"אחטא ואשוב"

הפרשה התורה מדברת על יו"כ וכתוב במשנה ביומא: "האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה" אומר הקדושת לוי שאם יהודי אומר "אחטא ואשוב אחטא, ואשוב אין, - אפילו יהודי שאומר שהוא יחטא ויחטא ולא ישוב - אפילו הכי אומרת המשנה "מספיקין בידו לעשות תשובה" - כי לא ידח ממנו נדח.

קדושת לוי

"ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש"

שואלת הגמ' על הפסוק "וכי בתשעה מתענין והלא אין מתענין אלא בעשירי? אלא כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי" ולכאוי למה באמת כך? למה כל האוכל בתשיעי וכו' מתרץ ר' אלימלך מליז'נסעק שאדם כשעומד שעות ספורות לפני משפט הוא אינו מסוגל להכניס לפיו מאומה, וכאשר בן אדם מתבונן ונזכר כמה נורא וקדוש היום הבא עליו - הוא אינו מסוגל לאכול, היש לך עינוי יותר גדול מאותה שעה לשבת ולאכול וזה הפירוש "כל האוכל בתשיעי כאילו התענה", - האכילה שלו היא כמוי עינוי אזי - "כאילו התענה תשיעי ועשירי.

ר' אלימלך מליז'נסעק

ובהמשך לזה ראיתי טעם למה אומרים וידוי במנחה בערב יום כיפור הלא זה עדיין ערב יו"כ? אבל מאחר שהאוכל בערב יו"כ מעלה עליו הכתוב כאילו התענה וערב יו"כ גם נחשב לתענית ובתענית הרי אומרים וידוי במנחה לכן אומרים וידוי במנחה בערב יו"כ.

אמרי אמת

"אתה הבדלת אנוש מראש ותצוונו לעמוד לפניך"

אנחנו אומרים בנעילה "אתה הבדלת אנוש מראש ותצוונו לעמוד לפניך" אמר הברדיטושר לפני הקב"ה - "אתה הבדלת אנוש מראש" - אתה הפרדת בין האנוש לראש עם כל הטרדות והניסיונות בעולם הזה "ותצוונו" - ואתה מצוה אותנו לעמוד לפניך.

רבי לוי יצחק מברדיטשוב